

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. VII. Altera accusatio Calvinismi, à læsa sanctitate Dei, ex
prædefinitione actus peccaminosi, & concursu ad illum, breviter depellitur
ac profligatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

non usque adeo securam esse, aut existimatum fuisse, etiam à suis, Molinæ sententiam, ut non aliquid merendum sit, & nonnullam etiam inter ipsos Patres Societatis, hujus de qua disputamus cum Hæreticis Pelagianis, aut Semipelagianis, concordia suspicionem esse. Nos verba referimus, non censuramus, & quod Adversarij licet, nobis etiam licere putamus; ac in iurium, si quod sit, vitio coarctamur alieno, ut agebat Hilarius de Trinitatis arcano cum Arrianis disputaturus.

ARTICULUS VII.

Altera accusatio Calvinismi, à lesa Sanctitate Dei, ex prædefinitione actus peccaminosi, & concursu ad illum, breviter depehitur ac profligatur.

DUO sunt præcipua Calviniani erroris capita, unum circa liberum arbitrium quod destruit; alterum circa peccati malitiam, quam in Deum refundit, quo volente, quo iubente, quo infligante, peccata omnia perpetrari docet. Quæ circa primum caput objecit Adversarij, jam expedita sunt: hoc unum modo superest, ut quæ circa alterum opposuit, pariter refellamus.

Sic ergo discurret paragrapho tertio, numero 121. Restat aliud caput de Authore peccati, de quo etiam perunt propugnatores scientia mediæ, quid minus ea de re Adversarij quam Calviniste dixerint. Atque hæc proprie est objectio illa quæ in supradictam vocat Ioannes à Sancto Thoma. At autem Calvinum ex Belcario Episcopo Merensi censuisse, Deum necessitare miseris ad flagitia. Bez in autem dicere, omnia necessario evenire ex immutabili Dei decreto: Christum necessario proditum à Iude, à non utrum à Pilato, &c. Sed hæc iam expedita sunt, dum ostendimus Calvinum, non aliam intelligere necessitatem, quam eam quam Adversarij non negant, nempe necessitatem consequentia.

Addit autem Pater Lemos, errasse Calvinum quia dixit, Deum ita movere ad malum, sicut ad bonum, quod nec sciret distinguere inter actionem & entitatem, ut est entitas & actio, & inter peccatum: non erraturum, si diceret concurrere Deum ad entitatem, nullo autem modo movere ad peccatum. Postea quædam Calvinii testimonia adducit, quibus docet Dei voluntatem nunquam tendere in actum malum ut malus est, ita ut malitia possit ei attribui, quam vult totam penes hominem residere, penes Deum non esse nisi legitimum illius usum: diversâ omnino ratione Deum atque hominem circa eandem actionem versari, quando illa mala est; & ita quæsem ut Deus hominum perfidia nolit, ut ei non placeant mali actus, quatenus mali sunt; ut in eis inculcata maneant Dei iustitias, habere tantum idoneos fines, bonos, sanctos, Deo dignos, propter quos decernat actus qui mali sunt, atque ad eos efficaciter moveat. Quibus expeditis, tandem quasi ovans ac triumphans exclamat: Et postquam de actionis & malitiae distinctionem apud Calvinum, P. Lemos in facie solis huius dicere non est veritus, idè illum errasse, quod nec sciret distinguere inter actionem & entitatem, ut est entitas & actio, & inter peccatum. Videat æquus Lector, & iudicet, atque hoc etiam recolat, quod dicit P. Ioannes à Sancto Thoma, audito Patre Lemos, qui sic

erat exorsus ad Cardinalem Perronium, Illustrissime Domine, ego dicam omnia quæ Calvinus dixit in hac materia, facuisse Perronium, & amittere visum. His præmissis.

Sic ratiocinatur Adversarij numero 121. Calvinus verò negat, re autem ipsa fatetur, Deum esse Authorem peccati; quod facere non potest, nisi concipiendo in Deo, quendam modum se habendi circa vitales actiones, cui proprie conveniat hoc quod est esse Authorem peccati. Querimus ergo quis sit ille modus, & quid super addat ad eum etiam modum quem Adversarij maximam partem concipiunt? Dicunt enim illi Deum decernere antecedenter & absolute, atque efficaciter, ut homo faciat actionem quæ mala est; & ut necessarii necessitate consequentia, oriâ ex tali decreto, illam faciat, & ut faciat cum cognitione prohibitionis & malitiae, ac proinde in omnibus circumstantiis à quibus est impossibile malitiam abesse, atque in eum finem imprimere homini motionem efficacem. Et licet homo nequiter sequatur illam motionem, Deum tamen iuste id facere ac sanctè, quod & idoneis habeat in adiis sapientia sua ita faciendi rationes, idoneasque fines intendat, & modis etiam idoneis servet in huius operis executione. Querimus inquam, quid ultra citraque Calvinus dicat, nam quod negat liberam esse hominis actionem hanc, constat non rejicere eam illam quæ apud Adversarios est libertas, quæ scilicet excludit tantum coactionem, & ut ipsi putant, necessitatem consequentia, servatque in differentiam iudicij. Cetera verò utriusque sententia, inter se in quo discrepent, inquirimus.

Nec quisquam dicat (subdit P. Annatus) ut est varium, incertumque, ac versatile ingenium hæreticorum, Calvinum dicere contraria, & quæ astruunt locis quæ à nobis allata sunt, aliis destruere. Proposita enim essent testimonia illa priorum destrudenda, quæ nunquam tunc extant. Et cum nos contra aditionis alteram partem aperte producimus, Adversarij nisi producant alteram causam nobis erit adiudicanda. Præsertim cum & Calviniste rigidi, qui contra molles Calvinisti inhaeserunt, solvenda huius difficultatis rationem, quam illi exhibuerunt contra quos disputamus, ardentè amplectuntur; ut videre est apud Amestrum contra Bellaminum, & Molinaem in Anatome Arminiani, quos quos diceret, tum questionem hanc tractant, quæ dicitur in Schola Bidaci Alvarez.

Mirum est sanè Adversarij, qui ex sermone Calvinii lectione verum ejus sensum eruisse se putat, Calvinii tamè modum non advertisse scribendi varia, opposita & pugnancia; vel ut ratio diversa rerum ferretur, vel ut spiritu suo vertiginis agebatur. Et crevit admiratio, dum legi caput quartum libri secundi institutionum, ex quo P. Annatus desumpsit præcipua testimonia quæ nobis objicit: nam in eodem capite plura scribit Calvinus, ex quibus manifestè colligitur, ipsum totum quod in peccatis tam de materiali quam de formali reperitur, Deo ut auctori tribuere. Nam ibidem docet, Deum duobus modis excercare mentes infidelium, & indurare corda peccatorum. Primò subtrahendo auxilium divinae gratiæ illuminantis mentes hominum, & emollientis corda illorum: quem modum Catholici cum Augustino admittunt. Secundò, quia ad excercendam suam iudicia, per ministrum trahebat, & voluntates eorum destinat quod visum est, & voluntates excitat, & conatus firmat. Sic ubi recitat Moyses, Sehon Regem transiit non dedisse populo, quia inderaverat Deus spiritum eius, & cor obfirmaverat: sicut consilij mox subiungit, ut daret eum in manus nostras inquit. Ergo quia perditum Deus volebat, obfirmavit

certa divina fuit ad Deum preparatio. Et num. se-
quenti explicans quomodo Deus induravit cor
Pharaonis, subdit: *Induravit non emolendo? Id
quod verum est, sed plus aliquid fecit, quod obstina-
tione peccati eius obfirmandum SATHANÆ MAN-
DAVIT.* Item num. 7. dicit, *Divinitus efficaciam
erroris ac seductionis immitti, ut credant mendacio
quod veritati non paruerunt.* Idem docet lib. 1. cap.
12. ex quo etiam Adversarius noster objicit: nam
testimonium quod primo loco nobis objicit: nam
ibi demum. 2. ait. *Sathan excicare mentes infide-
litatis.* ac subdit: *Et unde hoc, nisi quod A DEO IP-
SO MANAT EFFICACIA ERRORIS, ut
mendaciam credant qui reuerunt parere veritati.* Et
ibi demum. 3. loquens de peccato Chaldaeorum
qui solaverunt Job, & de inobedientia filio-
rum Hely, qui non obtemperaverunt patri suo,
subdit: *Iam satis aperte ostendit, Deum vocari eorum
autorem, que isti Censores (sic Theologos
appellat) volunt OTIOSO TANTUM EJUS
PERMISSU contingere.*

Ex his locis tria possunt argumenta desumi,
quibus manifestè convincitur, Calvinum, non
solum materiale sed etiam formale peccati, Deo
ut auctori tribuere. Primum est: Seductio, error
mendacium, non solum materiale, sed etiam
formale peccati significant: Sed Calvinus locis
allegatis docet efficaciam erroris, seductionis,
& mendacii, à Deo ut auctore promanare: Ergo
non solum materiale, sed etiam formale peccati,
in Deum ut auctorem reducit.

Secundum: Calvinus asserit Deum esse eor-
um omnium auctorem, quæ Theologi docent
ipsum otioso tantum permissu contingere: At Theo-
logi docent Deum solum circa formale peccati
permissivè se habere, non autem circa materia-
le, quod cum sit aliqua entitas creata, non potest
subterfugere divinam causalitatem, sed indiget
positivo Dei influxu, ut in rerum natura existat:
Ergo Calvinus apertissime docet, Deum esse au-
ctorem peccati, non solum quantum ad materia-
le, sed etiam quantum ad formale, & utrum-
que sua motione & causalitate contingere; & P.
Annatus qui id negat, se peregrinum in Calvini do-
ctrina demonstrat.

Tertium: Qui alteri mandat ut malam actio-
nem exequatur, censetur esse illius causa, quan-
tum ad totam malitiam & deformitatem quam
continet; nam opus quocunque, ex communi
consensu omnium Gentium, magis pertinet ad
imperandam, quam ad exequentem: Sed ex Cal-
vino citato, Deus mandat & præcipit Sathanæ,
ut homines tentet, & in errorem ac peccatum
inducat: Ergo, juxta Calvinum, peccata homi-
num, quantum ad totam malitiam & deformita-
tem quam continent (quod horribile dictum est)
magis pertinent ad Deum ut Auctorem, quam
ad ipsum Sathanam suam forem.

Innumera alia extabant loca in Calvini Insti-
tutionibus, quibus expressè, & in terminis dice-
bat, Deum esse Auctorem peccatorum, etiam
quantum ad malitiam & deformitatem, quam
de formali importantes; sed ea in posterioribus edi-
tionibus à Calvinistis erasa sunt, ut testatur
Andreas Duvalius, Doctor Sorbonicus, Tomo
primo in secundam secundæ, pagina quinquage-
sima tertia, ubi hæc habet: *Hic subjungam Calvini
institutions nunquam fuisse reclusas, qui in pleraque, &
quidem maximi momenti, vel ab ipso cum viveret, vel
à Ministris post eius mortem, mutata sint, ut in articu-
lo de causa peccati: in prioribus quippe editionibus,*
Tomo 1.

A *clare & distinctè, Deum peccatorum, non tantum se-
cundum substantiam, sed etiam SECUNDUM
MALITIAM ET DEFORMITATEM, au-
ctorem statuit: in posterioribus vero, esse rem ipsam re-
timeat, mollioribus tamen verbis, & aliquo pacto am-
biguis ad evadendum uritur. Et post tam clara testi-
monia, & evidentia argumenta, P. Annatus in
facie Solis huius dicere non est veritus, Calvinum di-
stinguere inter materiale & formale peccati,
seu inter ejus entitatem & malitiam; & primum
tantum Deo ut auctori tribuere, non verò se-
cundum: illumque, si a sum vocum respiciamus, satis
religiosum esse, ut caveat ne Deum Auctorem peccati
esse dicat, ut scribit num. 109. in fine.*

B Certè sinceriores & cautiore sunt hac in par-
te alii Theologi Societatis, qui ingenuè profi-
tentur, Calvinum utrumque Deo ut auctori tri-
buere, nec illum sycophantam à crimine illo
absolvunt. Nam P. Martinonius in Anti-Jansenio
disq. 6. sect. 2. nam. 16. hæc habet: *Non est dog-
ma Pelagianum, sed Calvinisticum, abominabile apud
omnes Catholicos, & vel ipsis Calvinistis pudendum,
qui tam sedam & execrandum magistrum sui errorem,
quod quo modo possunt dissimulare conantur; dicere
Deum punire aliter peccata novis peccatis, quam per-
missivè, subtrahendo gratiam suam, & specialem pro-
tectionem contra insultus diaboli, aliasque peccandi
occasiones; sed verè positive per seipsum, vel per Sa-
thana, & alios iustitiam suam ministros, ad nova pecca-
ta inducere, insectere, & cogere, seu necessitare; esse-
que Auctorem tyrannidis Achabi, incestus Absalonis,
convitiorum Semei, & aliorum id genus peccatorum,
quæ Doctores Catholicos, Dei tantum permissu evenisse
volunt; ipsumque Sathanam excicare infidelium
mentes, id non esse aliunde, nisi quia à Deo ipso manat
efficacia erroris, ut ait Calvinus libro primo Instituti-
onum capite decimo octavo, & libro secundo, capite
quarto, & libro tertio capite vigesimo tertio, & in ca-
pite primo Epist. ad Roman. vers. 24. *Qui blasphemus
error damnatur à Tridentino sess. 6. can. 6. anathemati-
zante eum qui dixerit, Deum aliter quam permissi-
vè operari mala opera.**

C Idem docet Valentia, aliis Societatis Theo-
logis, in concertationibus adversus Lutheranos
& Calvinistas exercitator. Nam 1. parte que-
stione 19. disputatione 1. puncto 3. assertionem 4.
ad hoc caput totam Catholicorum cum hære-
ticis controversiam revocat. *Verum scilicet ma-
lum culpa in divinam voluntatem cadere possit, sub a-
liqua ratione boni, quæ contineatur aliquo respectu
peccati, ad quodpiam bonum; ita quidem ut sua rati-
one, verè & ex certa intentione, & recte atque iuste,
Deus velit ipsum peccatum in se tanquam obiectum
quoddam materiale, immediatum & per se sua volun-
tatis; & ad illud etiam interdum hominem invitet, at-
que stimulet? Hocque sensu interpretatur anti-
quos & recentiores Hæreticos, Simonem Ma-
gium, Lutherum, Bucerum, Melanctonem, à
quæ impietate ait relinxisse, sed illi Calvinum &
Bezam mordicis adhæsisse; illum quidem libro
1. instit. capite 17. sect. 5. & 6. & capite 18. sect.
1. istum verò in secunda parte responsionis suæ
ad acta colloquii Mompelgartensis, pag. 117.
& sequentibus. Nam contendit eo loco Beza, Deum
non modo permittere, sed etiam velle peccatum,
tamen non malè, neque ut malum, sed bene, ut
bonum quoddam, relatum quidem ad ipsam Deum,
qui scilicet peccatum velit ob rationem aliquam bo-
ni, nempe ut per illud puniat alia peccata; vel ut
ostendat in eo puniendo iustitiam suam, aut in eo
remittendo misericordiam. Atque eatenus solùm*
Beza.

D Idem docet Valentia, aliis Societatis Theo-
logis, in concertationibus adversus Lutheranos
& Calvinistas exercitator. Nam 1. parte que-
stione 19. disputatione 1. puncto 3. assertionem 4.
ad hoc caput totam Catholicorum cum hære-
ticis controversiam revocat. *Verum scilicet ma-
lum culpa in divinam voluntatem cadere possit, sub a-
liqua ratione boni, quæ contineatur aliquo respectu
peccati, ad quodpiam bonum; ita quidem ut sua rati-
one, verè & ex certa intentione, & recte atque iuste,
Deus velit ipsum peccatum in se tanquam obiectum
quoddam materiale, immediatum & per se sua volun-
tatis; & ad illud etiam interdum hominem invitet, at-
que stimulet? Hocque sensu interpretatur anti-
quos & recentiores Hæreticos, Simonem Ma-
gium, Lutherum, Bucerum, Melanctonem, à
quæ impietate ait relinxisse, sed illi Calvinum &
Bezam mordicis adhæsisse; illum quidem libro
1. instit. capite 17. sect. 5. & 6. & capite 18. sect.
1. istum verò in secunda parte responsionis suæ
ad acta colloquii Mompelgartensis, pag. 117.
& sequentibus. Nam contendit eo loco Beza, Deum
non modo permittere, sed etiam velle peccatum,
tamen non malè, neque ut malum, sed bene, ut
bonum quoddam, relatum quidem ad ipsam Deum,
qui scilicet peccatum velit ob rationem aliquam bo-
ni, nempe ut per illud puniat alia peccata; vel ut
ostendat in eo puniendo iustitiam suam, aut in eo
remittendo misericordiam. Atque eatenus solùm*
Beza.

E Innumera alia extabant loca in Calvini Insti-
tutionibus, quibus expressè, & in terminis dice-
bat, Deum esse Auctorem peccatorum, etiam
quantum ad malitiam & deformitatem, quam
de formali importantes; sed ea in posterioribus edi-
tionibus à Calvinistis erasa sunt, ut testatur
Andreas Duvalius, Doctor Sorbonicus, Tomo
primo in secundam secundæ, pagina quinquage-
sima tertia, ubi hæc habet: *Hic subjungam Calvini
institutions nunquam fuisse reclusas, qui in pleraque, &
quidem maximi momenti, vel ab ipso cum viveret, vel
à Ministris post eius mortem, mutata sint, ut in articu-
lo de causa peccati: in prioribus quippe editionibus,*
Tomo 1.

Beza ibi & Calvinus lib. 2. cap. 4. sect. 2. negant A
Deum esse authorem peccati, quasi peccatum ut ma-
lum & malè Deus velit, aut ad illud ut malum moveat.

121 Idem luculenter confirmat Becanus, qui plu-
res etiam cum Lutheranis & Calvinistis in Ger-
mania concertationes habuit, tomo 1. Summæ
Theologiæ cap. 16, testimonio Davidis Paræi,
famosi Calvinistæ, imò & Calvinistæ factionis
in Germania Primpili. Verba ejus, quia lepidis-
sima sunt, placuit hic transcribere. *Noster* (inquit)
Serarius & ego eramus Autumnno superiori apud ac-
cidulas Schualbacenses. Ibi commodè incidimus in Da-
videm Paræum, Calvinistam, Professore Heidelbergensem. *Salutavi* hominem perhumaniter, & ille
vicissim nos. In progressu amicè & modeste mihi obie-
cit, quòd in quadam disputatione, quæ typis edita est,
scripsissem, Deum Calvinistarum esse authorem pecca-
ti. Respondi me solidè id probasse ex verbis & sententiis
Calvini. Tum ille, esto sanè, inquit, sit ista Calvini sen-
tentia, at non Calvinistarum. Hic subridens Serarius,
ita subiicit: Domine Paræe, hæc tibi facile inter vos, ut
video, componetur. Sola particula STARUM ex-
pungatur. & res erit salva. Placuit hoc Paræo, & col-
loquium solutum est. Vix Moguntiam reversi eramus,
cum ecce Paræus ad me Epistolam dat, in qua inter a-
lia monet nos nostri officij, hoc carmine:

Vos quoque promissi memores delete litura,
Ingenua, STARUM, impegistis quod malè no-
stris.

An non fateatur hoc carmine Deum, ex sententia Cal-
vini, esse authorem peccati, tamen si Calvinum in hoc
sequi ipse non velit? Hæc Becanus. Ubi ex ipsa
Calvinistarum confessione convincit, Calvi-
num revera Deum fecisse authorem criminum,
& in eo errore, quem vel ipse aures horrent,
Calvinistarum plurimos à Calvino defecisse. Ut
quid igitur P. Annatus absolvit ab eo crimine
Calvinum, quem nec ipsi rigidiores Calvinistæ
absolvunt? Certè & Calvino meritis tandem
gratulari possumus, quòd aliquem ex Jesuitis si-
bi propitium habeat, ipsiq; Adversario, Calvi-
num defendenti, hæc Augustini verba contra
Julianum rursus objicere: *Monstrabo tibi quòd tu
ipse sic aduersus Hæreticorum damnabilem & nefanda
impetraris errorem, ut nullum talem patronum nec in
suis dilectoribus valeant invenire.*

122 Ex his facile intelligitur, Calvinum triplici
titulo facere Deum Authorem peccati. Primus
ac præcipuus, & qui cæterorum radix, & funda-
mentum est, sumitur ex eo quòd docuerit Deum
movere voluntatem hominis ad actus malos, so-
lùm spontaneè, & non liberè, ut jam satis mul-
tis ostendimus supra, & ipsemet apertè profite-
tur libro 2. Instit. capite 3. §. 5. his verbis: *Volun-
tatem autem necessitate in malum trahi vel duci,
quamvis libertate abdicatâ, ostendit eos qui inter ne-
cessitatem & coactionem distinguere nesciunt, &c.*
Supposito enim quòd Deus voluntatem mo-
veat ad actus malos & peccaminosos, eâ motio-
ne quæ indifferentiam voluntatis auferat, &
quæ voluntatem necessitet, evidenter sequitur,
malitiam & deformitatem peccati non posse in
voluntatem creatam, sed solùm in Dei motio-
nem reduci; quia voluntas motu solùm sponta-
neo mota & excitata, & carens indifferentiâ a-
ctuali, & potentiâ ad oppositum, non potest in
suos actus influere malitiam moralem, quæ sine
libertate indifferentiæ, & potentia ad opposi-
tum, subsistere nequit; ut in motibus primò pri-

mis, & actibus indeliberatis constat. Unde si qua
malitia moralis in ejus actibus reperitur, debet
in Deum ut in Authorem necessariò refundi. Si
ergo Calvinus alicubi negat, Deum esse Autho-
rem peccati, hoc solùm negat quoad verborum
sonum, & re ipsa rationem prædictæ causæ e tri-
buit, eo ipso quòd docet voluntatem hominis ad
actus malos spontaneè solùm moveri, aut sibi
manifestè contradicit, cum hæc nullâ ratione
conciliari possint.

In eadem contradictione versatur Beza (quòd
Calvino in hoc errore adhaesit, ut testatur Va-
lentina supra citatus) dum in responsione ad Se-
bastianum Castellionem, de æterna Dei præde-
stinatione in refutatione secundæ calumniæ, hæc
scribit: *Quærenda est virij origo in instrumentorum
SPONTANEO, MOTU, quòd sit ut Deus iuste de-
creverit quòd illi iniuste fecerunt. At dices non potue-
runt resistere Dei voluntati, id est decreto, fateor, sed
non potuerunt, ita noluerunt. Verùm non poterant
aliter velle: fateor quoad eventum & energiam, sed
voluntatem ameni ADAMI COACTA NON FUIT.*
Hæc enim duo sibi invicem opposita sunt, homi-
ni malitiam actionis imputari, & ab ea abstinere
non posse, quia nemo peccat in eo quòd vitare
non potest.

Altera ratio est, quâ non potest Calvinus non
efficere Deum authorem peccati, quòd docuerit
ipsum movere voluntatem hominis ad actus ma-
los, motione morali, præcipièdo diabolo ut ho-
mines teneret & ad peccatum inducat; motio
nim moralis, cum non sit præcisiva, sicut motio
physica, non solùm ad entitatem & substantiam
actus, sed etiam ad ejus malitiam & deformita-
tem, secundariò saltem & indirectè, se extendit,
ut declarabitur Tractatu sequenti, disp. 8. ubi
de modo, quòd actus mali divinæ subjiciuntur
providentiæ, fuse agemus.

Tertiò Calvinus Deum fecit authorem pecca-
ti, eò quòd docuerit ipsum non solùm permitte-
re, sed etiam velle peccatum, non reduplicativè
ut malum est, sed quarepms induit quandam ra-
tionem boni, seu ut est medium quoddam con-
ducens ad manifestationem suæ iustitiæ, vel mi-
sericordiæ, ut ex Valentina, his in rebus fide dig-
nissimo, & infirmam ad Hæreticorum mente ver-
satisimo supra declaravimus. Unde juxta Cal-
vinum, Deus ad omne genus peccati, etiam cum
deformitate sumpti, comparatur sicut ille qui
ligit mendacium, alicujus commodi & utilitatis
causa honestatum; sic enim ille Hæreticus vult
Deum velle non solùm malum poenæ, sed etiam
culpæ, & ad istud etiam interdum hominem in-
vitare atq; stimulare, quatenus ad boni suæ ju-
stitiæ vel misericordiæ còducatur; ex hoc per-
versissimo errore, non alio ordine reprobationis
ad poenam æternam, quàm quòd prædestinationis
ad gloriam disponit, quia perinde cenfet ad re-
probi poenam Deum peccata ut media velle &
eligere, uti bona opera ad gloriam conducunt.

Ex quibus facile intelliges, non minus vastum
Chaos inter nos & Calvinum jacere, quàm quòd
Abraham epuloni in clamabat, illum à Lazaro
distare & esse semotum: Thomistæ enim, nec do-
cent Deum movere voluntatem ad actus malos,
eâ motione quæ solam spontaneitatem relinquit,
adimatq; indifferentiam, & potentiam ad oppo-
situm, ut fateatur Adversarius, locis supra relatis
neque existimant Deum motione morali, id est
præcepto & suasionem, ad actus malos inducere;
aut ipsum velle peccatum, ut induit quandam
ratio-

rationem boni, & ut est medium quoddam A
conducens ad manifestationem suae iustitiae, vel
misericordiae. Nec denique eodem modo de re-
probatione, quò de praedestinatione loquuntur:
nam merita quidem volunt esse praedestinati-
onis effectus, non tamen peccata reprobationis,
sed duntaxat ipsorum permissioes: de quo in
Tractatu de praedestinatione. Unde quadruplex
ad minus Thomistas inter & Calvinum versatur
discrimen, quò tantum eos separat, quantum ab
errore veritas distat: quare non immerito Joan-
nes à S. Thoma Adversariorum argumentum *su-*
perius appellat, illa enim Thomistica & Calvi-
niana doctrina discrimina adè manifesta sunt,
ut nemo, nisi omnino barbatus, aut solidus, non
valeret percipere.

127 Ex his etiam Adversarii objectiones nedum
solvantur, sed etiam sponte liquefcunt, & in fu-
mum & atras resolvuntur. Patet enim discrimen
quòd ex Belcario Episcopo, Metensi Joannes
à S. Thoma refert, nempe Calvinum dixisse,
Deum necessitate miseris ad iugum & c. num esse
verum & legitimum, sed etiam radicem & fun-
damentum ceterorum: error enim quò Calvi-
nus Deum facit autorem peccati, ut rivulus à
fonte promanat, ex alio quò asserit Deum mo-
vere voluntatem hominis, ad actus sive bonos si-
ve malos, solum spontaneè & non liberè, ut su-
pra ostensum est. Unde Tridentinum, ut erro-
rem illum penitus elideret, & in suo fonte &
principio praevoaret, sess. 6, can. 6. sic definit:

Si quis dixerit NON ESSE IN POTESTATE HOMO-
MINI, VIAS SUAS MALAS FACERE, SED MALA OPERA ITA UT BO-
NA DEUM OPERARI, NON PERMISSIVÈ SOLUM, SED ETIAM PRO-
PRIE & PER SE; adeo ut sit proprium eius opus non mi-
nus prodivo iude, quam vocario Pauli, Anathema sit.

Quibus verbis, Calvinum idcirco in fide errasse
ostendit, & Deum non minus malorum quam
bonorum actuum autorem fecisse, quòd docue-
rent non esse in potestate hominis vias suas
malas aut bonas facere: nimirum quia Deus ad
actus sive bonos sive malos spontaneè solum &
non liberè voluntatem hominis movet, nec po-
tentiam ad oppositum relinquit. Unde loco
supra adducto inquit: *Voluntatem necessitate in ma-*
lum trahi, quamvis libertate abdicatà, ostendit eos qui
inter necessitatem & coactionem distinguere nesciunt.
Et Beza, qui Calvinò mordicus in hoc errore
adhæsit, ait ubi supra: *Quærendam esse vitii origi-*
nem in instrumentorum spontaneo motu &c.

128 Constat etiam ex dictis, optimum esse discrimen
à Patre Lemos adductum in Congregatione
de auxiliis, dum asseruit: *Errasse Calvinum,*
quia dixit Deum movere ad malum, sicut ad bonum,
quòd nesciret distinguere inter actionem & entita-
tem, ut est entitas & actio, & inter peccatum: non
erraturum, si diceret concurrere Deum ad entitatem,
nullo autem modo movere ad peccatum. His enim
verbis, eximius ille Theologus, secundum &
tertium discrimen supra adductum insinuavit:
nimirum quòd Calvinus erraverit, & Deum fe-
cerit autorem peccati. Tum è quò docue-
rit ipsum movere voluntatem hominis, motione
morali, ad actus malos, sicut ad bonos, præci-
piendo diabolo ut homines tentet, & ad pecca-
tum inducat: Tum etiam, quia existimavit,
Deum velle non solum solum malum poenæ, sed etiam
culpe, quatenus aliquam rationem boni condu-
centis ad manifestationem divinæ iustitiæ vel
misericordiæ induit, subindeque intrinsecam
entitatem & deformitatem peccati non distinguit, sed

utramque in Deum ut Authorem retulit.

Nec valent Calvinii testimonia quæ P. Anna-
tus in contrarium objicit. Tum quia id quòd his
locis Calvinus astruit, in aliis supra à nobis ad-
ductis penitus destruit. Tum etiam, quia id non
potest stare cum eo errore, quò asserit Deum ad
actus sive bonos, sive malos, spontaneè solum
movere, ut supra ostensum est. Addo, hæc loca
facile posse exponi, dicendo cum Valentia supra
citato, quòd quando Calvinus ait Dei voluntatem
nunquam tendere in malum, nec velle homi-
num malitiam; solum intendit Deum eam
non velle per se, & quatenus formaliter habet
rationem mali; sed per accidens tantum, & in-
quantum induit rationem boni, seu medii ad ma-
nifestationem suæ iustitiæ, vel misericordiæ
conducentis. Et mirum est, quòd Adversarius ad
hoc non adverterit, & Calvinum ab eo errore
absolvere, atque, ut ita dicam, Æthiopem illum
lavare tentaverit, ut in Thomistas vehementius
invehere, eorumque doctrinam ut Calvinia-
nam traduceret. Sed certè operam & lixivium
perdidit: scriptum est enim Jeremiæ 13. *Nun-*
quid Æthiops potest mutare pellem, aut Pardus varie-
tates suas? Videat ergo æquus Lector, & judi-
cet, an non verisimile sit quòd refert Joannes à
S. Thoma, Cardinalem Perronium, auditis his
quæ P. Lemos de doctrina Calvinii exposuit,
tacuisse, & annuere visum. Nihil enim verius,
quam errasse Calvinum, quòd non solum entita-
tem, sed etiam malitiam peccati in Deum ut
autorem reduxerit.

Ex dictis etiam liquet, quàm frivola sit Ad-
versarii ratio, supra relata; facile enim
respondetur, modum quò Calvinus docet Deum
concurrere ad malas actiones, tria superaddere
ad eum quæ Thomista admittunt, nimirum
necessitatem absolutam, & excludentem indif-
ferentiam actualem, seu potentiam ad opposi-
tum; motionem moralem ad entitatem actus
peccaminosi; volitionem peccati, ut induit ali-
quam rationem boni, & habet rationem medii
conducentis ad ostensionem divinæ iustitiæ, aut
misericordiæ, ut supra ostensum est.

Nec obstat quòd Amesius & Molinæus, sen-
tentiam Thomistarum amplectantur; illi enim,
& multi alii ex Calvinistis, errorem Calvinii, ut
fædum & execrandum, ejuratunt, ut supra ex
Valentia & Becano visum est. Utinam in aliis
etiam fidei controversiis à Calvinii doctrina ab-
horrent, & Scholæ Thomisticae adhererent,
non longè essent à regno Dei. Utinam etiam So-
ciniani & Arminiani, in quæstionibus de gratia
& libero arbitrio, in Scholâ Didaci Alvarez au-
diissent: in ea certè non didicissent Semipelagia-
nismum, quem interpolaverunt; nec femina fidei
& gratiæ in nuda natura collocarent, neque gra-
tiam naturæ pedisequam facerent; aut eam,
quantum ad efficaciam & usum, libero arbitrio
subjicerent, ut supra ex Francisco à S. Augustino
vidimus.

ARTICULUS VIII.

Depulsio Jansenismi.

Liberius interdum aliqui familiaribus, aut ea-
rundem partium studio conjunctis insur-
rant, Thomistas in eodem cum Jansenio luto hæ-
rere; ac majori arte aut dolo alii, dum toto
impetu,